

zo 21 jan 2018
15.00 Kamermuziekzaal

LUX BEATA

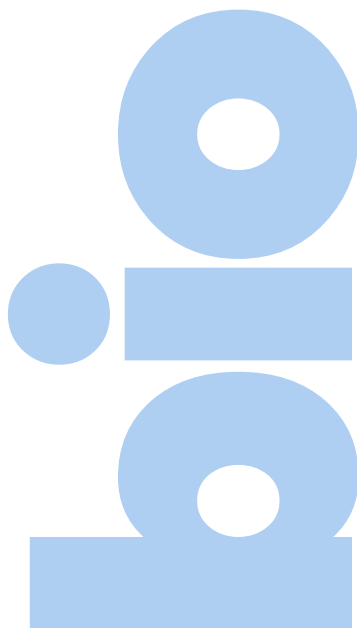
The Musical Orchard

— CONCERT —
— GEBOUW —
— BRUGGE —

Biografieën

Lux Beata (BE) is het geesteskind van gambist Fredrik Hildebrand en betreft sinds 2015 muziek voor gambaconsort uit de 16e en 17e eeuw op de hele muziekgeschiedenis. De vaste leden vonden elkaar aan het Brusselse conservatorium in de klas van Philippe Pierlot, gastmuzikanten worden gerecruteerd uit de jonge oude-muziekscene van de Lage Landen.

Fredrik Hildebrand (SE) studeerde cello en gamba in Stockholm en Brussel, waar hij sinds 2014 woont en werkt. Bij zijn eindexamen ontving hij de Ingeborg Köberle-prijs voor de meest veelbelovende student van het jaar. Hij treedt geregeld op met artiesten als Philippe Pierlot, Céline Scheen en Aline Zylberajch en houdt zich ook graag bezig met arrangeren en uitgeven van muziek.

Uitvoerders & programma

14.15 Inleiding door Johan Van Acker

Lux Beata:
Fredrik Hildebrand: discantgamba & leiding
Asami Orihara: tenorgamba
Rebecca Lefèvre: basgamba
Anne Bernard: basgamba
Sofie Vanden Eynde: torbe

THE MUSICAL ORCHARD

Traditioneel Armeens
Hovern' engan (De wind is gaan liggen)

Giovanni de Macque (1548-1614)
Prime stravaganze

Bernardo Storace (actief 1664)
Anoniem in Chigi-manuscript
La Monica (Storace: Selva di varie compositioni, Venetië, 1664 ; Chigi: 17e eeuw, Vaticaanse bibliotheek)

Grigor Narekatsi (951-1003)
Havun, havik (De vogel, twee opstandingshymnes)

Komitas Vardapet (1869-1935)
Le, le, yaman, lamento

Girolamo Kapsberger (1580-1651)
Toccata arpeggiata (Libro primo d'intavolatura, Venetië, 1604)

Giovanni Felice Sances (1600-1679)
Anoniem in Chigi-manuscript
Antonio Bertali (1605-1669)

Ciacconas (Sances: Cantade libro secondo, 1633, Venetië ; Chigi: Vaticaanse bibliotheek; Bertali: Partiturbuch Ludwig, 1662)

Grigor Narekatsi
Achk'on tsov (Haar wakende ogen, hymne aan de Moeder Gods)

Makar Yekmalian (1856-1905)
Sourp, sourp (Heilig, heilig) (publicatie van Patarag, oude Armeense mis, 1896)

Marco Antonio Ferro (1600?-1662)
Sonata (Sonate, Venetië, 1649)

Giovanni Maria Trabaci (1575-1647)
Toccata seconda (Ricercate libro primo, Napels, 1603)

Traditioneel Armeens
Siresi, yarisdaran (Ze hebben mijn lief weggenomen)

Bernardo Storace
Passacagli, con altre modi pastorali (Selva...)

Giovanni de Macque
Seconda stravaganze

Uw applaus krijgt kleur dankzij de bloemen van Bloemblad.

Dit concert wordt opgenomen. Bedankt voor het vermijden van storende geluiden.

KAMERMUZIEK TALENT TELT

Oost en West

Het ensemble Lux Beata legt zich onder leiding van Fredrik Hildebrand toe op klassiek uit de 16e en 17e eeuw. Oude muziek dus, die ze vaak verrassend combineren met hedendaags werk of met traditioneel repertoire. Onder de titel *The Musical Orchard* laten ze Italiaanse componisten de dialoog aangaan met de Armeense liturgische canon én met volkse melodieën. Oost en West in een unieke blend.

‘Napels was in de 16e en 17e eeuw één van de *places to be*.’

Initiatiefnemer Fredrik Hildebrand kent de Armeense traditie al langer. ‘De Armeense volksmuziek’, zo zegt hij, ‘is in onze contreien zeker bekend door de weemoedige klanken van de *duduk*, een dubbelriet waarop muzikanten dankzij circulaire ademhaling eindeloze melodieën kunnen verklanken. Net zoals in Europa verdwijnt dat repertoire stilaan ook in Armenië. Gelukkig heeft Komitas Vardapet (1869-1935) ons een rijke collectie nagelaten. Komitas was een pionier op het gebied van de etnomusicologie. Omstreeks het einde van de 19e eeuw tekende Komitas duizenden volksliederen op in het grensgebied van Armenië, Georgië en Turkije, dus vóór de Hongaarse componisten Béla Bartók en Zoltán Kodály via hun veldwerk Oost-Europese volksmuziek verzamelden. Op 24 april 1915 werd Komitas gedeporteerd, meteen het einde van zijn levenswerk als componist, en van zijn streven naar het behoud en de vernieuwing van de Armeense muziektraditie.’

Wie Armenië zegt, kan uiteraard niet voorbij aan de liturgische canon. In 301 riep koning Tiridates III het christendom uit tot staatsgodsdienst. De Armeens-Apostolische Kerk behoort met haar 7 miljoen leden tot de Oriëntaals-Orthodoxe Kerken (bestaande uit de Assyrische Kerk van het Oosten (Nestorianen), de Syrisch-Orthodoxe Kerk (Jacobieten), de Koptisch-Orthodoxe Kerk van het Patriarchaat van Alexandrië en de Ethiopisch-Orthodoxe Kerk). De scheiding tussen deze Kerken en de Byzantijnse en westerse Kerken had vooral politieke en culturele redenen. Deze Kerken maakten namelijk geen deel uit van

het Romeinse Rijk. Toen de Romeinse keizer in 451 opriep tot een oecumenisch concilie in Chalcedon, voelden zij zich niet betrokken of uitgenodigd.

Er bestaat ook een Armeens-Katholieke Kerk. In 1439 ondernam de Rooms-Katholieke Kerk een mislukte poging tot een kerkvereniging met de Armeniërs. In de 18e eeuw gingen dan toch enkele Armeense bisschoppen over tot een blijvende kerkelijke eenheid met Rome. Om historische redenen zetelt de patriarch van de Armeens-Katholieke Kerk in Beiroet (Libanon).

De Armeense kerkmuziek is volgens Fredrik Hildebrand uniek. ‘Je kan niet voorbij aan Gregorius van Narek (951-1003), een van de belangrijkste vertegenwoordigers van de Armeense poëzie en literatuur. Gregorius trad net als zijn twee broers al op jonge leeftijd toe tot het klooster van Narek (dat vandaag in Turkije gelegen is). Zijn vader, Khosrov, was aartsbisschop. Hij raakte vooral bekend door zijn gebedenboek – het zogenoemde *Boek der Klaagzangen* – een lang mystiek gedicht van 95 gebeden dat hij omstreeks 977 schreef. Hij vatte het boek op als een gids voor het gebed met centraal het besef van de scheiding tussen mens en God én het verlangen om naar God terug te keren. Een aantal hymnen van Gregorius hebben we in dit concertprogramma verwerkt.’

Tegenover en naast de Armeense modale muziek plaatst Fredrik Hildebrand Italiaans repertoire uit de 16e en 17e eeuw. ‘Napels was in die periode één van de *places to be*’, zo benadrukt hij. ‘Componisten zoals

‘Net zoals in Europa verdwijnt het traditionele repertoire stilaan ook in Armenië. Gelukkig heeft Komitas Vardapet ons een rijke collectie nagelaten.’

de Macque en Trabaci deden verwoede muzikale pogingen om de stilistische en harmonische grenzen van de renaissance te doorbreken. In Venetië gingen Monteverdi en Caccini met succes dezelfde weg op. Opvallend is het muzikale clair-obscur dat refereert aan het chiaroscuro van onder meer Caravaggio (1751-1610), een van de grote schilders van dat moment. Die grote contrasten zijn opvallend. Een dans als de *gaillarde* evolueerde in de renaissance muzikaal niet veel. De nieuwe generatie componisten uit de 16e en 17e eeuw komt dat echter opschudden. Lichtere en dansante delen wisselen af met donkere en tragere stukken, net zoals het licht en donker in de schilderkunst. De componisten volgen nog wel de basisregels van het contrapunt, maar het wordt bij momenten wel spannend. Ook de Armeense modi zijn vaak ‘zoekend’ en ongewoon, en sluiten vanuit dat perspectief wonderwel aan bij de Italiaanse composities.’

Johan Van Acker

Veranderlijke wereldbeelden

Zoals in de 19e eeuw de leefomgeving en leefwijze van velen door talrijke uitvindingen en wetenschappelijke ontdekkingen ingrijpend werd gewijzigd, gebeurde iets gelijkaardigs twee eeuwen eerder. In beide periodes waren de kiemen van deze veranderingen, in de twee gevallen ook revolutionair, al bijna een eeuw voordien aanwezig en in beide tijdperiodes reageerden de kunsten op een vergelijkbare manier. Wat de 21e eeuw betreft is, er niet al te veel fantasie nodig om te veronderstellen dat dit ook hier het geval zal zijn.

James Watt patenteerde zijn stoommachine in 1769. In 1825 werd in Engeland de eerste spoorlijn geopend. De trein van 'de vooruitgang' was vertrokken. Kunstenaars stonden erbij en keken ernaar. Ze creëerden hun eigen 'waarheden', die van 'de allereerste individueelste expressie van de allereerste individueelste emotie' (Willem Kloos), die van 'de romantiek'.

In 1543 publiceerde Nicolaus Copernicus (1473-1543), overgehaald door enkele vrienden, zijn reeds in 1530 geschreven *Revolutionibus Orbium Caelistium* (Over de omwentelingen van de hemellichamen) waarin hij de wiskundig uitgewerkte theorie beschreef dat de aarde niet het centrum van de hemelen vormde, maar dat zij met de andere planeten in een cirkelvormige baan om de zon draaide. Dit betekende de genadeslag voor het Ptolemeïsche wereldbeeld en het weliswaar schoorvoetende begin van een nieuw tijdperk van wetenschappelijk onderzoek waarin de christelijke eenheid van het Westen definitief werd aangetast.

Het was echter Galileo Galilei (1564-1642), zoon van een musicus, die bijna 100 jaar later door waarnemingen

beweest dat Copernicus gelijk had en daardoor in hevig conflict kwam met de Kerk. In 1633 werd hij door de inquisitie aangeklaagd wegens ketterij en schuldig bevonden. Nog belangrijker was Galilei's bewering dat 'het boek der natuur geschreven staat met schrifttekens van de wiskunde'. Dit betekende het begin van de 'mathematisering' van de natuur, een opvatting die uitgroeide tot een nieuwe 21e-eeuwse 'religie': het dataïsme waarvan de gevolgen nog nauwelijks te overzien zijn.

Op de 17e-eeuwse ontdekkingen en uitvindingen van onder meer Johannes Kepler, William Harvey (ontdekker van de bloedsomloop als gesloten systeem), Evangelista Torricelli (kwikbarometer), de scheikundige Robert Boyle, Christiaan Huygens tot en met Isaac Newton (zwaartekrachtwetten), reageerden ook de kunstenaars. Kosmos en religie geraakten stilaan op de achtergrond en hun aandacht verplaatste zich meer en meer naar de individuele mens en diens gevoelsleven. In de muziek werden de veeleer abstracte contrapuntische vormen geleidelijk aan vervangen door de begeleide monodie (stem plus eenvoudige begeleiding) waarbij de tekstexpressie centraal kwam te staan: de opera was geboren. Het uitbeelden van menselijke passies beperkte zich niet tot de muziek maar werd zowat het belangrijkste thema van dé kunsten. De tegenstelling tussen ratio en emotie is wellicht van alle tijden. Toch lijken bepaalde periodes zoals de 17e, 19e en blijkbaar ook de 21e eeuw er gevoeliger voor te zijn. Wie weet is dit een periodiek verschijnsel.

Johan Huys

TALENT TELT

Met kamermuziekprojecten voor jonge ensembles, December Dance Platform (een podium voor beginnende choreografen) en FRONT (project gecreëerd door Soundcast, de jongerengroep van het Concertgebouw) kiest het Concertgebouw er bewust voor om jonge artiesten een duwtje in de rug te geven.

zo	08.10.2017	Felix & Fauve Vermeirsch	Debussy, Stravinsky, Prokofjev & Vermeirsch
vr	10.11.2017	FRONT	©urated by Soundcast
wo	15.11.2017	KASK & Kon. Conservatorium Gent	Erewhon. Symfonie voor percussie en visuals
do	23.11.2017	Ensembl'Arenski	Shostakovich & Piazzolla
za	09.12.2017	December Dance Platform	Vier jonge wolven
zo	10.12.2017	December Dance Platform	Vier jonge wolven
zo	21.01.2018	Lux Beata	The Musical Orchard
zo	18.03.2018	BarrocoTout	Brussel in beweging
zo	13.05.2018	Sollazzo Ensemble	Donaaswandeling

BACH ACADEMIE BRUGGE

© Rune Gumeriusen

wo 24 jan - zo 28 jan 2018
Bach bewerkt

In een wereld zonder radio, cd's of streaming klonk muziek vaak maar één keer. Elke uitvoering was een haast hartverscheurende luxe. Logisch dus dat componisten graag hun hits hergebruikten. In deze achtste Bach Academie Brugge is niets wat het lijkt.

Luister hoe Bach zichzelf en anderen bewerkt, en hoe avontuurlijke musici zich later door het erfgoed van de Thomascantor hebben laten inspireren. Een verdraaid verrassende Bach-vijfdaagse!

www.concertgebouw.be/bachacademie

In de kijker

ZATERDAG

27 JAN 2018

15.00 Concertzaal

© Dina Lee

Oxalys & Dietrich Henschel Schemelli's Gesangbuch

Het *Musikalisches Gesangbuch* van Georg Schemelli, waaraan ook Bach meewerkte, staat centraal in deze voorstelling. De liederen zijn soms vertrek-, soms eindpunt, maar ook improvisatie krijgt een belangrijke rol toebedeeld. Oxalys als immer nieuwsgierig kwintet.

VRIJDAG

02 MAI 2018

20.00 Concertgebouw

Metamorfosen Ferrabosco, Strauss & Cage

In dit concertparcours muteert Daan Vandewalles piano van melodieus naar een eenmanspercussie-ensemble, de strijkers herscheppen Strauss' intense *Metamorphosen* door zich langzaam rondom het publiek te bewegen. Bij het Hathor Consort keert de complexe polyfonie dan weer in zichzelf.

Laat weten wat u van het concert vond op

 ConcertgebouwBrugge
 @concertgebouwbr

info & tickets +32 70 22 12 12 — In&Uit: 't Zand 34, Brugge

concertgebouw.be